

УДК 316.3: 004.9

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ЯК ГОЛОВНОГО ІНСТРУМЕНТУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПРОРИВУ

© Кириченко М. О.

Університет менеджменту освіти Національної академії педагогічних наук України (Київ), ел.
пошта kmumo@i.ua, ORCID 0000-0003-1756-9140

*В статті представлено умови вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації, результатом яких є інформаційне суспільство зі сталою структурою та характеристиками. Саме інформаційне суспільство виступає цілісною ідеологією, що може бути сформована на основі інноваційної парадигми як головного інструменту технологічного прориву. **Головна мета** статті – концептуалізація ідеології інформаційного суспільства, яка слугує ідеї інформаційної могутності держави та її стабільності. **Методологія** - принципи тріалектики, що дозволяють проаналізувати умови вирішення проблем інформаційного суспільства та технологічного прориву. **В основі дослідження** - виявлення принципу розвитку, як спрямовуючої руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої збирання системи (у нашому випадку інформаційної); розробка механізму складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах технологічного прориву. **Наукова новизна дослідження** - у виявленні інноваційного шляху розвитку як єдиного шляху росту та досягнення стійкості суспільства, в контексті якого інновації, що набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки. **Висновок** - обґрунтування умов успішного соціально-економічного розвитку сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства та досягненню стійкості та стабільності економічної системи, в основі якого інновації як стратегічний шлях розвитку. Формування умов для становлення і розвитку інформаційного суспільства як стійкого розвитку та трансформації внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи дозволяють нарошувати інформаційний потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал. Вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву сприяє формуванню ідеології інформаційного суспільства, яка виступає фактором динамічного розвитку і безпеки сучасної України в XXI столітті.*

Ключові слова: інформаційне суспільство, сталий розвиток, інноваційна парадигма, принципи тріалектики, принцип розвитку, інноваційний шлях розвитку, технологічний прорив

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Актуальність дослідження в тому, що сьогодні проявляються кардинальні зміни в сучасному розвитку цивілізації і серед найважливіших змін роль людини на виробництві, що зачіпає технологічний рівень виробництва, впливає на конкурентоспроможність країни і сприяє вирішенню проблем сталого розвитку в умовах глобалізації. В сучасних умовах інноваційний шлях розвитку є єдиним шляхом росту та досягнення стійкості суспільства, тому що інновації набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки. Розробка інноваційної політики є пріоритетною задачею розвитку країни, тому що наукоємність великої частини освітянської галузі є нижчою, чим в

інших країнах, а в економіці превалює сировинний експорт. Альтернативним і, разом з тим найбільш складним шляхом розвитку, є створення умов для випереджаючого розвитку, в основі якого лежить упровадження унікальних технологій та інновацій шостого технологічного укладу. Тільки інновації можуть сприяти економічному зростанню, а в якості головного інструменту технологічного прориву може розглядатися прорив інвестицій до інновацій, до розвитку інноваційного підприємництва.

Мета наукового дослідження – концептуалізація сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації на основі розвитку принципів тріалектики.

Цілі дослідження: виявлення принципу розвитку, як спрямовуючої руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої формування

інформаційної системи; розробка механізму складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства умовах глобалізації; аналіз прогресивної еволюції розвитку інформаційного суспільства, яку описує тріалектика, в основі якої народжується нова система за рахунок вирішення протилежностей, що володіють великою структурною енергією; обґрунтування умов успішного соціально-економічного розвитку, що сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства та виокремлення критеріїв стійкості та стабільності економічної системи; визначення поняття «стійкість» та «стабільність», їх характеристик та умов формування стійкого розвитку як ціннісно-орієнтованої і соціально-відповідальної трансформації внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи, що дозволяє нарощувати інформаційний потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал; виявлення інноваційного шляху розвитку як єдиного шляху росту та досягнення стійкості суспільства, в контексті якого інновації набувають стратегічного значення для підвищення конкурентоспроможності країни та стійкого росту вітчизняної економіки як головного інструменту технологічного прориву.

Методологія дослідження

Ми спираємося на індуктивний та дедуктивний методи, хоча вважаємо, що недоліки індуктивного методу є відомими: суб'єктивність, неврахування існуючих факторів, перебільшення чи зменшення ролі інших приводить до того, що індуктивний метод слід контролювати і коригувати дедуктивним, тобто йти від загального до часткового і від теорії соціоприродного розвитку до соціуму і людини, до якісної побудови теорії на основі принципів тріалектики.

Виклад основного матеріалу

В основі методології інформаційного суспільства принцип розвитку, як спрямовуюча руху від простого до складного, що описується поняттям «структурної енергії», в основі якої збирання системи. Саме структурна енергія є потенціалом еволюції інформаційної системи: чим вона більше, тим більшу роботу здійснює система. Світ енергії є тріадичною системою, для повної характеристики якої поряд з кінетичною і потенційною енергією слід віднести структурну енергію. Вона виступає, у відповідності з тріалектикою, як вирішення протилежності кінетично-потенційної енергії, що є дійсним потенціалом розвитку

інформаційної системи, що еволюціонує. Від кінетичної енергії береться вирішення проблем інформаційного суспільства (енергія джерела розвитку), від потенційної – здатність до дії, що в цілому свідчить про якісні зміни у системі, структурна енергія виступає якісною характеристикою структурних змін системи, що еволюціонує [1, с. 17-28].

Механізм складових вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації зводиться до пояснення того, що: 1) інформаційне буття як єдність протилежностей представляє собою одновимірне існування в інформаційному просторі; 2) рух від однієї протилежності до іншої представляє послідовність трьох стадій: спочатку прогрес, потім рівновага і, накінець, регрес; 3) максимальний прогрес відповідає народженню нового (стану рівноваги) і потім вирішенню протилежностей на основі гармонійного синтезу; 4) три складових розвитку – дві протилежності плюс «нове» означає, що світ функціонує на основі тріалектики, що необхідно для формування «нового світогляду» [2, с.79-80].

В результаті виокремлення даного механізму відмітимо, що вказані властивості протилежностей прогрес-регрес вирішуються рівноваговою (при якому процеси синтезу урівноважені). В стані рівноваги структурна енергія відкритої системи, що еволюціонує, постійна і максимальна. Розвиток інформаційного суспільства та вирішення його проблем включають три стадії: 1) прогресивну; 2) рівновагову; 3) регресивну. На першій стадії відбуваються якісні накопичення прогресу – зростання структурної енергії системи. На другій стадії при досягненні певного її значення кількість переходить у якість (це друга стадія рівноваги), вона представляє новий стан енергії, при якому структурна енергія не змінюється. Стан рівноваги є вирішення протилежності прогрес-регрес на основі їх гармонійного синтезу. Третя стадія - регрес – сама по собі відмирає, а потім виникає нова система, наприклад, віртуальна реальність як простір самореалізації індивіда [3, с. 208-217].] Так як стадії повторюються, то розвиток в цілому має циклічний характер. В контексті викладеного першої умови – зростання структурної енергії системи – недостатньо для соціо природного розвитку. Вона констатує необмежений прогрес, що суперечить емпіричним узагальненням феномену еволюції системи. У відповідності з цими узагальненнями ми маємо три стадії

розвитку системи, що еволюціонують: 1) прогрес; 2) рівновага; 3) регрес.

Проблема виявляється у тому, щоб знайти оптимальний спосіб опису тріадної парадигми, а саме, при русі від однієї протилежності до іншої прогрес змінюється регресом. У стані гармонійної рівноваги протилежностей структурна енергія системи є максимальною, а координата рівноваги відповідає співвідношенню, що практично співпадає з «золотою пропорцією». Відмітимо у даному випадку, що якщо діалектика розглядає розвиток на основі принципу єдності і боротьби протилежностей, то тріалектика трактує розвиток як вирішення протилежностей шляхом народження «нового», що виступає як гармонійний синтез вирішення протилежностей. Адже, будь-яка властивість, розвиваючись, переходить у свою протилежність. Тому у діалектиці з'являється додатковий синтез – «боротьба» протилежностей, що закінчується «перемогою» однієї з них. Проте у цьому випадку розвиток фактично відсутній, так як відбувається лише взаємоперетворення протилежностей – одна змінюється на іншу. Саме «боротьбу протилежностей» тривалий час людство вважало природним законом розвитку і виправдовувало все – війни, класову боротьбу, революції, соціальну нерівність, конкуренцію та інші проблеми недосконалого людства, зокрема інформаційну безпеку як новий вимір загроз, пов'язаний з інформаційно-комунікаційною діяльністю [4, с.24-34].

Прогресивну еволюцію розвитку інформаційного суспільства описує тріалектика, в основі якої за рахунок вирішення протилежностей народжується нова система, що володіє великою структурною енергією і свідчить, що реально протилежності часто не вирішуються, а перемагає одна з протилежностей, що зумовлено суб'єктивним (людським) фактором. У даному випадку інформаційний фактор не суперечить природньому еволюційному закону і перемога протилежності першої є закономірною. Людина виступає як творець, що актуалізує інформацію як рушійну силу історії, то сприяє формуванню засад інформаційного суспільства, що вимагають моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства [5, с. 222-226]. Прогресивна еволюція розвитку суспільства реалізується як загальна тенденція. Світ об'єктивно рухається до всезагальної гармонії. Людство, коли дотримується вигідної парадигми, безперервно порушує гармонію, у чому природа сучасної цивілізаційної кризи

людства. Діадну парадигму людство вже переросло. Якщо ж воно буде слідувати діадній парадигми, то неминуче перетвориться на катастрофу з мало прогнозованими наслідками, тому слід змінити діадну парадигму розвитку на тріадну. Згідно тріалектики, протилежності вирішуються у процесі розвитку у їх гармонійному синтезі. В результаті з'являється інформаційно-кібернетична модель особистісно-виробничо-соціально (самоуправлінської) системи людства, що представляє собою сукупність ієрархічних контурів пошукової оптимізації цільових критеріїв інформаційного характеру, а також метаеволюція особистісно-виробничо-соціальної системи. Використовуючи методологію дослідження вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації, відмітимо, що криза наглядно довела, що *основними умовами успішного соціально-економічного розвитку, що сприяють вирішенню проблем інформаційного суспільства, є стійкість та стабільність економічної системи. Термін «стійкість» слід розглядати у наступних аспектах: 1) у широкому смислі як концепцію розвитку економіки, яка сформувалася в кінці 60-х рр. минулого століття і має ярко виражений пріоритет розвитку інформаційного суспільства; 2) у вузькому – як динамічна рівновага економічної системи. Суть концепції стійкого розвитку в тому, що зростання економіки на країновому та глобальному рівнях повинен вписуватися у межі ресурсних та екологічних можливостей країни. Тому замість хаотичного безмежного росту необхідно, щоб була прийнята концепція стійкого розвитку як окремих країн, так і глобальної економіки, що впливає і на вирішення проблем інформаційного суспільства, та інформатизації освіти в проблемному полі філософії освіти [6, с. 192-200].*

У відповідності з міжнародними стандартами оцінка ефективності інститутів розвитку включає наступну систему показників: 1) макроекономічні показники; 2) соціальні показники; 3) екологічні показники; Крім того, відсутність стратегії соціально-економічного розвитку і нечіткі орієнтири економічної політики не дають можливості ефективно використовувати потенціал інститутів розвитку для динамічного і стійкого розвитку інформаційного суспільства. Враховуючи важливу місію інформаційного суспільства, характер цілей і задач діючих інститутів розвитку, ефективність їх діяльності повинна оцінюватися системою якісних і кількісних показників, що відображають вклад інститутів

розвитку у зміни якісних національних індикаторів соціально-економічного розвитку та становлення інформаційної педагогіки як нового наукового напрямку, що формує нові кадри для інформаційної доби [7, с. 31 с.].

Остання глобальна фінансово-економічна криза ще раз показала необхідність зміни економічної парадигми і розробки нових теоретичних основ функціонування ринкового господарства. Глобальна криза засвідчила, що основними умовами соціально-економічного розвитку всіх без виключення держав світу є стійкість і стабільність. Під «стійкістю» слід розуміти здатність глобальної і національної системи зберігати свої основні параметри функціонування в умовах плинного середовища і внутрішніх трансформацій – випадкових і непередбачуваних.

Світова криза продемонструвала, що нинішня глобальна фінансово-економічна система такою здатністю не володіє. Згідно з законами системного аналізу, стійкість будь-якої системи визначається наявністю у ній механізмів саморегуляції, під якими слід розуміти здатність системи зберігати стійкий, рівновагомий і динамічний стан.

У сучасних економічних системах механізмами саморегуляції, на нашу думку, повинні стати: 1) на мікроекономічному рівні – саморегульовані організації (СРО); 2) на макроекономічному - функціональні економічні системи (ФЕС); 3) на глобальному рівні - міжнародні спеціалізовані організації, міжнародні фонди, конвенції, мегарегулятори та ін. В саморегульованій економічній системі поступово можуть змінюватися і принципи правління: ієрархічний принцип може бути доповнений принципом проектного та мережевого управління, а в перспективі привести до зміни структури, що склалася у державному управлінні та привести його до оптимізації. Саморегуляція може бути покладена в основу розробки довгострокової, науково обґрунтованої економічної концепції і стратегії України на основі інформатизації як фактору оптимізації ідеології інформаційного суспільства [8, с. 46-50]. Нова модель саморегуляції економіки, що базується на системі збалансованих соціально-економічних показників стійкого розвитку, може бути достатньо універсальною і використовуватися як на країновому, так і на регіональному і муніципальному рівнях. Триумф саморегульованої моделі економічного розвитку в тому, що завдяки механізмам саморегуляції,

постійно здійснюються процеси моніторингу і контролю макроекономічних, фінансових, соціальних, екологічних показників та ситуації на окремих ринках. Наявність механізмів саморегуляції може підвищити адаптивну ефективність економіки, її здатність протидіяти кризам і мінімізувати ризики, ефективно проводити реструктуризацію і модернізацію, сприяючи формуванню сталого розвитку інформаційного суспільства [9, с.198-206].

Найважливіша задача держави – забезпечити стійкий розвиток економіки. *Стойкий розвиток* – це постійна ціннісно-орієнтована і соціально-відповідальна трансформація внутрішнього і зовнішнього середовища економічної системи, що дозволяє нарощувати потенціал (ресурси, можливості) і попереджати кризи, що руйнують цей потенціал, та формувати парадигму інформаційно-комунікативного суспільства в контексті глобалізації [11, с.78-88]. Стойкий розвиток формується системним і збалансованим нарощуванням інформаційного потенціалу у всіх його вимірах, включаючи і світ освітніх інституцій. Передбачається, що для вирішення проблем інформаційного суспільства, повинні бути сформовані: 1) національні технологічні платформи онлайн-освіти і онлайн-медицини; 2) єдина інфраструктура електронного уряду; 3) національна електронна бібліотека. При цьому планується сформувати у громадян уявлення про переваги отримання інформації, отримання послуг з використанням Інтернету, що включають: 1) фінансові послуги; 2) онлайн-освіту; 3) послуги онлайн-медицини, електронних бібліотек; 4) державні та муніципальні послуги; 5) створення інфраструктури інтернет-торгівлі; 6) створення нових механізмів партнерства, що гарантують конфіденційність інформації та особисту безпеку користувачів.

Нова цифрова економіка здійснює вже сьогодні істотний вплив на темпи росту ВВП країни, що потребують подальшого формування інформаційного менеджменту [12, с.122-134]. Вирішення проблем інформаційного суспільства як фактор стійкого розвитку є основою формування «суспільства знань», у якому велику роль відіграє отримання, збереження, виробництво і розповсюдження достовірної інформації з врахуванням стратегічних національних інтересів України, що сприяють стійкому розвитку та формуванню культури інформаційного суспільства та як основи інформаційної взаємодії [13, с. 220-223].

Стійкий розвиток сприяє розвитку інформаційного суспільства як найважливішого елементу національної інфраструктури. Побудова суспільства знань і створення цифрової економіки – це мета досягнення стійкого розвитку інформаційного суспільства, в контексті якого інформація і рівень її застосування та доступності, що кардинальним чином впливають на економічні та соціокультурні умови життя громадян та їх цінностей в умовах глобалізації [14, с.255-259]. Для впровадження інформаційного суспільства як фактор сталого розвитку необхідний розвиток інформаційної інфраструктури як сукупності об'єктів, а також мереж електрозв'язку, що використовуються для організації взаємодії об'єктів і суб'єктів інформаційної інфраструктури між собою. Українське суспільство зацікавлене в отриманні інформації, яка відповідає високому інтелектуальному і культурному рівню розвитку громадян України [15, с. 261-270]. Інформаційна інфраструктура формується на основі нової технологічної основи для розвитку економіки і соціальної сфери, розвитку у цих сферах цифрової економіки. Впровадження інформаційного суспільства сприяє створенню інформаційного простору знань, збереженню культури та ідентичності української нації, розповсюдженню духовно-моральних цінностей. Велика роль відводиться освіті, зокрема розвитку і використанню освітніх технологій, у тому числі дистанційних, електронного навчання, створення умов для популяризації української культури та науки за кордоном. Використання інформаційних технологій необхідно для створення і розвитку систем нормативно-правової, інформаційно-консультативної, технологічної та технічної допомоги у попередженні і відображенні загроз інформаційної безпеки громадян, для чого необхідно розвивати заходи щодо ефективного використання сучасних інформаційних платформ для розповсюдження достовірної та якісної інформації українського виробництва, насичення ринку доступними, якісними і легальними медіапродуктами і сервісами, недопущення викривлення, блокування інформації та різноманітних маніпуляцій з інформацією. Уряд повинен звернути увагу на безпеку інформаційної діяльності, а, отже, вироблення концепції стійкого функціонування інформаційного суспільства, беручи до уваги трансформацію ділового менеджменту в системі Інтернет, збільшення частки креативної праці і технологічних інновацій.

Мета – формування концепції інформаційного суспільства на сталій основі і створення мереж зв'язку нового покоління з метою обробки великих об'ємів інформації, систем управління, що базуються на інформаційних і комунікаційних технологіях, їх використання для моніторингу суспільного життя [17, с.4-13]. У якості стратегічної мети інноваційної політики слід забезпечити прорив у базових інноваціях, що формують структуру постіндустріального технологічного укладу з метою забезпечення стійкого економічного росту України. Необхідна концентрація ресурсів саме на тих напрямках, які реалізують конкурентні переваги України в науковій та інноваційній сферах. Адже, як свідчить аналіз, успішного розвитку інноваційні системи досягали в тих країнах, у яких проводилася чітка, послідовна і довгострокова інформаційно-інноваційна політика. Важлива роль повинна надаватися укріпленню взаємовигідного розвитку дослідницького і освітянського секторів з промисловістю при максимальному застосуванні потенційно інноваційних фірм на основі надання їм державної підтримки в умовах глобального інформаційного суспільства [18, с.5-14].

Ми прослідкували за формуванням чотирьох основних зарубіжних моделей розвитку інновацій: 1) азіатська; 2) скандинавська; 3) американська; 4) ізраїльська. Загальна характеристика цих моделей зводиться до наступного: 1) азіатська модель - залучення іноземного бізнесу за рахунок створення комфортних умов (дешева робоча сила, якісна інфраструктура); 2) скандинавська модель – інтенсивний розвиток пріоритетних для держави напрямків, орієнтація на експорт наукоємної технологічної продукції; 3) тісна взаємодія освітніх установ з великим бізнесом і державою на основі ринкових ініціатив; 4) ізраїльська модель – державна підтримка інноваційного розвитку малого і середнього бізнесу на основі державного замовлення та різних програм підтримки, в основі яких висока частка оборонної промисловості та висока роль інформатизації як засобу репрезентації сучасного суспільства [19, с.21-30]. Історичний досвід свідчить, що проблеми реформування і підвищення ефективності високотехнологічних секторів економіки вирішувалась різними країнами на основі застосування різних підходів. Аналіз зарубіжного досвіду свідчить, що найбільших успіхів добивалися держави, які застосовували комплексний підхід до вирішення даних проблеми впровадження інноваційного

соціуму, що базується на пріоритеті інформаційної складової і формування ефективних національних інформаційних систем, що є основою успішного довготривалого розвитку. Національна інноваційна система представляє собою систему взаємопов'язаних і взаємозалежних інститутів, що забезпечують розробку, розвиток і розповсюдження нових інформаційних технологій у рамках окремих держав. У багатьох країнах (як розвинутих, так і тих, що розвиваються) задачі побудови національних інноваційно-інформаційних систем розглядаються як пріоритетні і розуміються як довгострокова систематична робота у різних сферах і на різних рівнях, у тому числі, включаючи адаптацію інформаційної системи до плинних умов існування, переходу інформаційного суспільства до «суспільства знань» як стратегічного ресурсу держави [20, с. 236-241].

Одна з найбільш масштабних та ефективних національних інноваційно-інформаційних систем сформувалася у США. У якості її ключових характеристик слід виокремити чіткі пріоритети інноваційного розвитку на національному рівні, орієнтацію на побудову інформаційної «економіки майбутнього», а також більш високі у порівнянні з іншими країнами витрати на дослідження і розробки (до 4% від ВВП). Істотною частку даних засобів складає державне фінансування, але має місце приватне фінансування. Також слід відмітити орієнтацію державної політики у сфері інновацій на захист інтелектуальної власності при допомозі стимулювання патентування, високий процент венчурного фінансування НІОКР, налагоджену взаємодію між університетами і компаніями (як приватними, так і державними). Ключовими суб'єктами НДР США є університети, держава і приватні компанії. При цьому спостерігається розподіл ролей: університети відповідають за створення нових знань і фінансово приймають участь у підтримці університетів і приватного бізнесу; приватний бізнес фінансово підтримує створення нових знань, здійснює їх комерціалізацію і виводить на ринок інноваційні продукти, що базуються на нових знаннях, що потребують взаємодії культури і освіти в умовах інформаційного суспільства [21, с.117-126].

Прикладом успішного проекту розвитку інноваційно-інформаційної системи є скандинавська модель інформаційного суспільства, яку демонструє Фінляндія. У

глобальному рейтингу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum - Wef) вона займає 4-е місце у світі, уступаючи лише Швейцарії, Сингапуру і США ([http:// reports.weforum.org](http://reports.weforum.org)). Місце країни у даному рейтингу визначається на основі аналізу більше чим 100 різних показників, включаючи інновації, освіту, медицину, якість ринку праці та багато інших показників. Окремо слід відмітити, що десяту позицію у даному рейтингу займає ще одна скандинавська держава - Швеція, а на тринадцятому місці знаходиться Данія. Високе місце Фінляндії в рейтингу глобальної конкурентоспроможності пояснюється тим, що у країні у процесі формування національної інноваційної системи була здійснена багатоаспектна програма трансформації напівіндустріальної економіки у наукоємну і високотехнологічну. В основі даної трансформації - формування благоприємного середовища для розповсюдження інновацій, зростання фінансування наукових досліджень і розробка нових технологій (більш 3% ВВП), упровадження високих технологій в регіони та інвестиції у підготовку кадрів, необхідних для роботи в умовах глобального громадянського суспільства [22, с. 268-277].

У якості пріоритетних для підтримки у програмах розвитку ряду країн Південно-Східної Азії виділяються чотири ключових сфер розвитку інноваційної економіки: розвиток людських ресурсів; ділове середовище; інноваційні системи; інформаційні і комунікаційні технології. Так, в Південній Кореї підпрограма розвитку ділового середовища включає економічну і правову політику національного уряду, направлену на зростання інноваційної активності. До теперішнього часу в інноваційній сфері азійські країни продовжують залежати від японської економіки і технологічної політики їх корпорацій. Японія надає азійським країнам обладнання і технології, а ті, в свою чергу, експортують споживачські товари у США та інші країни. Ця взаємодія сформувала мережеву неформальну модель азійської інтеграції, ключовим елементом якої стала регіональна виробнича мережа (regional production network). Можна виділити дві складових державної політики у швидко зростаючих азійських регіонах. Перше – це слідування за технологічною траєкторією виробничих процесів. Розвиток концентрації виробництва і створення у цих регіонах центрів кооперації. Друге – це акцент не стільки на розвиток національної освіти, і наукового

потенціалу, стільки на залучення іноземних спеціалістів і стимулювання поверненої міграції, що потребує вирішення проблем державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України [23, с. 572 с.]. Ще одним прикладом успішного здійснення реформ, орієнтованих на перехід до інноваційно-інформаційної високотехнологічної економіки, є Ізраїль, в якому розвиток високих технологій та інноваційна активність за останні 20 років істотно зросли. Каталізатором даного процесу виступила заснована у 1993 р. державна програма підтримки інноваційного розвитку YOZMA, у рамках якої була заснована однойменна державна інвестиційна компанія. Поряд з програмою YOZMA, в Ізраїлі були запущені й інші програми, у тому числі програма технологічних інкубаторів (підтримка приватних інноваційних компаній у початковий період їх діяльності), а також програма MAGNET (стимулювання розвитку взаємозв'язків між університетськими лабораторіями і приватними корпораціями у сфері розробки нових технологій). Обидві програми були підтримані університетами і лабораторіями, які прийняли активну участь у їх роботі, що є прикладом для вирішення проблем інформаційного суспільства як фактору сталого розвитку як регіонів України, так і центру [24, 198 с.].

Наукова новизна

Проведений аналіз свідчить, що відсутність ефективної інноваційної політики в найбільшій мірі відбивається на наукоємних галузях, а міжнародний досвід засвідчує, що сучасні та адекватні заходи щодо інтенсифікації формування ефективної національної інформаційно-інноваційної системи як основи формування інформаційного суспільства здатні здійснити ефективний вплив на процес вирішення проблем у розвитку високотехнологічного сектору економіки в цілому, а також забезпечити істотне прискорення інноваційного розвитку інформаційного суспільства та вирішення його проблем щодо становлення і розвитку. Інформатизація економіки як нове суспільне і економічне явище – це насичення видів людської діяльності новітніми інформаційними технологіями [25, 446 с.]. Ступінь

інформатизації є сьогодні головним критерієм розвинутості суспільства, постільки без використання гігантських масивів інформації, без відповідним чином підготовлених інформаційних спеціалістів, без величезних інформаційних ресурсів неможливо прийняття рішення у будь-якій сфері і на будь-якому рівні. Тому інформаційним суспільством можна назвати таке суспільство, яке є сильним в інформаційних технологіях, в інфраструктурі, виробництві і знаннях; є відкритим суспільством, чи громадянським суспільством, політично відкритим для глобальних процесів; відрізняється високими показниками загального рівня освіти, економіка його динамічна, конкурентоспроможна на міжнародному рівні, володіє виробничим бізнесом, інноваційна. Інформаційне суспільство – це суспільство, в основі якого не матеріальне, а нематеріальне благо, а інформація, яку слід розвивати в контексті інформаційної діяльності, інформаційної економіки, інформаційної інфраструктури, інформаційного виробництва, стимулюючи розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій на шляху до суспільства знань та суспільства інновацій, що представляють суть новизни нашої концепції.

Висновки

Проаналізовано, що триумф інформаційного суспільства, є триумфом інформаційно-комп'ютерних технологій, яке може привести до сталого розвитку, тому що виступає однією з головних тенденцій сучасного розвитку цивілізації. Триумф технологій являє собою варіант успішного сталого розвитку цивілізації, вирішення основних проблем сучасності в цілому, зокрема проблем інформаційного суспільства. Для вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства в умовах глобалізації необхідно: 1) розпочати реальні економічні перетворення; 2) створити систему стратегічного управління економікою; 3) закласти фундамент відродження і модернізації України на інноваційно-інформаційній основі; 4) скоротити масштаби бідності і корупції; 5) побудувати модель стійкої, інноваційної економіки, що саморозвивається. Національна економічна стратегія повинна бути стратегією інноваційно-інформаційного стійкого розвитку - стратегією модернізації, що забезпечує нарощування потенціалу України

Список використаних джерел

1. Воронкова, В. Г. Формирование синергетически-рефлексивной модели самоуправления общества: цивилизационный контекст. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2012. Вип. 49. С. 17–28.

2. Воронкова, В. Г. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего. *Антропологічні виміри філософських досліджень*. Дніпропетровськ. 2013. № 3. С. 79–80.
3. Власенко, Ф. П. Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип. 56. С. 208–217.
4. Дзьобань, О. П., Соснін, О. В. Інформаційна безпека: нові виміри загроз, пов'язаних із інформаційно-комунікаційною діяльністю. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2015. Вип. 61. С. 24-34.
5. Кивлюк, О. П. Моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства. *Гілея*. Київ. 2014. Вип.80. С.222–226.
6. Кивлюк, О. П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип. 57. С. 192–200.
7. Кивлюк, О. П. Становлення інформаційної педагогіки в умовах глобалізації: філософський аналіз : автореф. дис. ... докт. філософ.наук. Київ. 2013. 31 с.
8. Кириченко, М. О. Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку. *Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education»*. Харків. № 1 (9) 2017. С. 46-50.
9. Кириченко, М. О. Інформаційна аксіологія як вчення про цінності ідеології інформаційного суспільства. *Філософія і політологія в контексті сучасної культури*. Дніпро. 2017. Вип.2. С. 185–192.
10. Максименюк, М. Ю., Нікітенко, В. О. Формування парадигми інформаційно-комунікативного суспільства як різновиду складної соціальної системи і взаємодії. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2016. Вип. 66. С. 266–278.
11. Максименюк, М. Ю. Концептуалізація розвитку інформаційного суспільства в контексті глобалізації: методологія постмодерністського дискурсу. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2017. Вип.68. С. 78–88.
12. Мельник, В. В. Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2012. Вип. 49. С. 122–134.
13. Мельник, В. В. Культура как основание межкультурного взаимодействия в условиях усиления миграционных процессов. *Гілея*. Київ. 2014. Вип.102. С. 220-223.
14. Nikitenko, Vitalina. Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*: Запоріжжя. 2016. Вип. 64. С. 255 – 259.
15. Нікітенко, В. О. Сучасна геокультура як геокультурний феномен. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип. 53. С. 261 - 270.
16. Нікітенко, В. О. Геокультурні цінності в умовах сучасного світового розвитку : соціально-філософський вимір. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип. 54. С. 266 – 280.
17. Пожуєв, В. І. Осмислення місця і ролі інформації в сучасному суспільстві. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2010. Вип. 42. С. 4–13.
18. Пожуєв, В. І. Глобальне інформаційне суспільство як новий соціальний та економічний феномен ХХІ століття. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2013. Вип.52. С. 5–14.
19. Пунченко, О. П., Лазаревич, А. А. Інформатизація як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2015. Вип. 63. С. 21-30.
20. Савченко, С. В. Концепції «суспільства знань» як стратегічного ресурсу держави у гуманітарно-науковому дискурсі. *Гілея*. Київ. 2015. Вип. 91. С. 236-241.
21. Савченко, С. В. Взаємодія культури і освіти в умовах інформаційного суспільства та культурної глобалізації: соціально - філософський вимір. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя. 2014. Вип.59. С. 117-126.
22. Сидоренко, С. В. Формування концепції глобального громадянського суспільства в сучасних умовах: теоретико-методологічні виміри. *Гілея*. Київ. 2012. Вип. 65 (10). С. 268-277.
23. Соснін, О. В. Проблеми державного управління системою національних інформаційних ресурсів з наукового потенціалу України : монографія. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2003. 572 с.
24. Сталий розвиток суспільства : Запорізький регіональний досвід: монографія [укладачі: Лепський М. А., Дударева І. В.]; за заг. ред. М. А. Лепського. *Запоріжжя: КСК –Альянс, 2015*. 198 с.
25. Старжинский, В. П., Цепкало, В. В. На пути к обществу инноваций: монография. Минск : РИВШ, 2016. 446 с.

REFERENCES

1. Voronkova, V. G. (2012). Formation of reflective models-synergic samoupravlencheskogo society: the civilizational context. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 49.* 17-28 [in Russian].
2. Voronkova, V. G. (2013). Formation of new mirovozzernija, new man, new society of the future. *Antropologichni vimiri filosofskih studies. Dnipropetrovsk. No. 3.* 79-80 [in Russian].
3. Vlasenko, F. P. (2014). Virtual reality as a space of socialization of the individual. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 56.* 208-217 [in Ukrainian].
4. Dzoban, A. P. And and Sosnin, A. V. (2015). Information security: new dimensions of threat-related information and communication activities. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 61.* 24-34 [in Ukrainian].
5. Kivliuk, O. P. (2014). Modeling of information processes in the context of the information society. *Gileâ. Kiev. Issue 80.* 222-226 [in Ukrainian].
6. Kivliuk, O. P. (2014). Globalization and Informatization of education in the subject field of the philosophy of education. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 57.* 192-200 [in Ukrainian].
7. Kivliuk, O. P. (2013) The formation of informational pedagogy in conditions of globalization: a philosophical analysis. *Doctor's thesis philosophie sciences. Kyiv. 31 s.* [in Ukrainian].
8. Kirichenko, M. O. (2017). Informatization as a factor of optimizing the ideology of the information society and ensure its sustainable development. *Science Rise : Pedagogical Education. Kharkov. Issue 1 (9).* 46-50 [in Ukrainian].
9. Kirichenko, M. O. (2017). Information axiology as the doctrine of the values of the ideology of the information society. The philosophy and political science in the context of modern culture. *Dnipro. Issue 2.* 185-192 [in Ukrainian].
10. Maksimenuk, M.Yu. and Nikitenko, V.O. (2016). The formation of the paradigm of information-communicative society as a kind of complex social systems and interaction. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 66.* P. 266-278 [in Ukrainian].
11. Maksimenuk, M.u Yu. (2017). Conceptualization of the development of the information society in the context of globalization: the methodology of post modern discourse. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 68.* 78-88 [in Ukrainian].
12. Melnyk, V. V. (2012). The formation of the concept of information management: essence, objectives, main directions of development. *Humanytarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue. 49.* 122-134 [in Ukrainian].
13. Melnyk, V. V. (2014). Culture as a basis for intercultural interaction in the context of increasing migration processes. *Gileja. Issue.102.* 220-223 [in Ukrainian].
14. Nikitenko, Vitalina (2016). Conceptualization of geo-cultural values in the process of teaching of foreign language. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 64.* 255-259 [in Ukrainian].
15. Nikitenko, V. O. (2013). Modern geokultura Jak geokulturnij phenomenon. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 53.* 261-270 [in Ukrainian].
16. Nikitenko, V. O. (2013). Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 54.* 266-280 [in Ukrainian].
17. Pozhuev, V. I. (2010). Making sense of the place and role of information in modern society. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 42.* 4-13 [in Ukrainian].
18. Pozhuev, V. I. (2013). Informacijne Globalne suspilstvo Jak socialnij Ta ekonomichnij a new phenomenon of the 21 century. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 52.* 5-14 [in Ukrainian].
19. Puchenko, O. P. and Lazarevich A. A. (2015). Informatizacija Jak zasib reprezentacii informacijnih resursiv suspilstva. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 63.* 21-30 [in Ukrainian].
20. Savchenko, S. V. (2015). Konceptii suspilstva knowledge derzhavi from resource strategichnogo Jak gumanitarno-naukovomu diskursi. *Gileâ. Kiev. Issue 91.* 236-241 [in Ukrainian].
21. Savchenko, S. V. (2014). Contest Vzaemodija i osviti in informacijnogo ta suspilstva drain kulturnoi globalizacii: socialno-filosofskij vimir. *Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Zaporizhzhya. Issue 59.* 117-126 [in Ukrainian].
22. Sydorenko, S. V. (2012). The formation of the concept of global civil society in modern conditions: theoretical and methodological dimensions. *Gileâ. Kiev. Issue. 65 (10).* 268-277 [in Ukrainian].
23. Sosnin, O. V. Problems of sovereign nacionalnih us informacijnih over resursiv w naukovogo potencialu of Ukraine: monografija. *Kiev: Institute derzhavi i right IM. In M. Koreckogo NAN Of Ukraine. 2003.* 572 s. [in Ukrainian].
24. Sustainable development of society: Zaporizhzhya regional expertise: monograph (2015). [Ukladachi: Lepskij M. A., Dudareva I.V.]; per zag. Ed. M. A. Lepskogo. - Zaporozhie: KSK-Alliance. 198 s. [in Ukrainian].
25. Starzhinsky, V. P. Ttsepkalo V. V. (2016). Towards society innovate: monograph. Minsk: RÌVŠ. 446 s. [in Russian].

Кириченко Н. А. – кандидат педагогических наук, профессор кафедры государственной службы и менеджмента образования, первый проректор-проректор с научно-педагогической и учебной работы ГБУЗ «Университет менеджмента образования» НАПН Украины, член-корреспондент Академии наук высшего образования (Киев, Украина) E-mail:kmumo@i.ua

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА КАК ГЛАВНОГО ИНСТРУМЕНТА ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ПРОРЫВА

В статье представлены условия решения проблем устойчивого развития в условиях глобализации, результатом которых есть информационное общество с устойчивой структурой и характеристиками. Именно информационное общество выступает целостной идеологией, которая может быть сформирована на основе инновационной парадигмы как главного инструмента технологического прорыва. Главная цель статьи - концептуализация идеологии информационного общества, которая служит идеей могущества государства и его стабильности. Методология – принципы триалектики, которые позволяют проанализировать условия решения проблем информационного общества на основе технологического прорыва. основе исследования – выявление принципа развития как направляющего движения от простого к сложному, которое описывается понятием «структурной энергии», в основе которой собирание системы (в нашем случае информационной); разработка механизма составляющих решения проблем устойчивого развития информационного общества в условиях технологического прорыва. Научная новизна исследования в выявлении инновационного пути развития как единственного пути роста и достижения устойчивости общества, в контексте которого инновации, которые приобретают стратегическое значение для повышения конкурентоспособности страны и устойчивого роста отечественной экономики. Вывод – обоснование условий успешного социально-экономического развития содействует решению проблем информационного общества и достижения устойчивости и стабильности экономической системы, в основе которой инновации как стратегический путь развития. Формирование условий для становления и развития информационного общества как устойчивого развития и трансформации внутренней и внешней среды экономической системы позволяет наращивать информационный потенциал (ресурсы, возможности) и предупреждать кризисы, которые разрушают этот потенциал. Решение проблем устойчивого развития информационного общества как главного инструмента технологического прорыва содействует формированию идеологии информационного общества, которая выступает фактором динамического развития и безопасности современной Украины в XXI столетии.

Ключевые слова: информационное общество, устойчивое развитие, инновационная парадигма, принципы триалектики, принцип развития, инновационный путь развития, технологический прорыв

Kyrychenko, Mykola – Doctor philosophy, Professor, State Higher Educational Institution «University of Educational Management» of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine (Kiev, Ukraine)
E-mail:kmumo@i.ua

METHODOLOGICAL PRINCIPLES AND SOLUTIONS OF INFORMATION SOCIETY ISSUES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AS THE MAIN TOOL IN TECHNOLOGICAL ADVANCEMENT.

The conditions solutions for issues of information society sustainable development in the context of globalization as an information society with stable structure and characteristics will be presenting in the result are given in the article. The information society acts as the ideology that could be form on the basis on the innovation paradigm as the technological advancement main instrument. The main goal is in conceptualization of information society ideology that serves the idea of informational power and stability of the state. The trialetics principles, which allow analyzing the conditions for solving the information society's problems and technological advancement, are in the methodology. The core of the investigation - detection principle of development as a directional movement from simple to complex, described by the notion of "structural energy", based on collection system (informational in the case); the development of the mechanism address sustainable development of information society in terms of technological advancement. The scientific novelty of the research in the case of innovation development way as a way of growth and stability of the society with the strategic importance innovations for increasing the competitiveness of the country and sustainability of the domestic economy in the context. Conclusion is in the substantiation for the successful socio-economic development that help to solving the information society problems and ensure the sustainability and stability of the economic system based on innovations as a strategic course of development. The conditions formation for the establishment and information society development as sustainable development and transformation of the internal and external environment of the economic system allow to increasing an information potential (resources and opportunities) and prevent the crisis that destroy this potential. Solutions of information society issues in the context of sustainable development as the main tool in technological advancement promotes the formation of the ideology of the information society, acts as a factor of the dynamic development and security of modern Ukraine in the 21st century.

Методологічні засади вирішення проблем сталого розвитку інформаційного суспільства як головного інструменту технологічного прориву

Key words: *Information Society, sustainable development, innovative paradigm, trialetics principles, the principle of development, innovative form of development, technological advancement*

Стаття рекомендована до публікації д.філософ.н., проф. В.Г. Воронковою (Україна)

Надійшла до редколегії: 01.05.2017

Прийнята до друку: 07.07.2017

Кириченко Микола Олексійович, доктор філософії, доцент, професор, член-кореспондент Академії наук вищої школи України, перший проректор, кафедра державної служби і менеджменту освіти, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, вул. Січових Стрільців, 52-А, Київ, 04053 Україна, E-mail : kmumo@i.ua, ORCID 0000-0003-1756-9140